

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-P-I-0700-19/10

B14-I-0700-172/10/3

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 9. 06. 2010

nr. 3273 podpis.

Warszawa, dnia 8 czerwca 2010 r.

SECRETARIAT
Biuro Prac Senackich
Wpłynęło dn. 10. 06. 10, zał.
nr. 4369 podpis.

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Senatus Reipublicae

W odpowiedzi na oświadczenie pana senatora Rafała Muchackiego w sprawie zakresu uprawnień przewoźnika lub osoby przez niego upoważnionej podczas dokonywania kontroli dokumentów przewozu lub bagażu, przesłane pismem z dnia 1 maja 2010 r., nr BPS/DSK-043-2689/10, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Problematyka dotycząca uprawnień i obowiązków przewoźnika oraz podróżnego uregulowana jest ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. *Prawo przewoźowe* (Dz.U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601, z późn. zm.).

Zgodnie z treścią art. 33a ust. 1 tej ustawy, przewoźnik lub osoba przez niego upoważniona może dokonać kontroli przewozu osób lub bagażu. Ustęp 4 punkt 2 wskazanego artykułu określa, iż w razie odmowy zapłacenia przez podróżnego należności za przewóz i opłaty dodatkowej wynikającej ze stwierdzenia braku odpowiedniego dokumentu przewozu lub braku ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu i jednocześnie niemożności ustalenia tożsamości podróżnego, przewoźnik lub osoba przez niego upoważniona ma prawo zwrócić się do funkcjonariusza

Policji i innych organów porządkowych, które mają, zgodnie z przepisami prawa, uprawnienia do ustalania tożsamości osób, o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia tożsamości podróżnego.

Przepis ten w sposób jednoznaczny wskazuje działania faktyczne składające się na czynności kontrolne, które mogą być podjęte w stosunku do pasażera przez przewoźnika lub osobę przez niego upoważnioną. Z całą pewnością wśród tych uprawnień przepis ten nie przewiduje kompetencji do zatrzymania lub ujęcia podróżnego do czasu przybycia Policji (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 czerwca 2000 r., sygn. Ts 9/00, OTK 2000/5/176), a tym samym niedopuszczalne jest zatrzymanie osoby kontrolowanej poprzez udaremnienie jej opuszczenia środka komunikacji, w którym znajdują się inni pasażerowie, połączone ze zmianą jego trasy w celu dowiezienia tej osoby do najbliższej jednostki Policji (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 19 stycznia 2005 r., sygn. OSK 790/04, OwSS 2006/1/10).

Prawo ujęcia sprawcy na gorącym uczynku popełnienia wykroczenia, kiedy nie można ustalić jego tożsamości, przewiduje natomiast art. 45 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* (Dz.U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.), który umożliwia odpowiednie stosowanie art. 243 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego* (Dz.U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), normującego instytucję ujęcia na gorącym uczynku sprawcy przestępstwa.

Typy wykroczeń, odnoszące się do relacji przewoźnik – podróżny, zawarte zostały w art. 121 § 1 i § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń* (Dz.U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275, z późn. zm.).

Art. 121 § 1 k.w. uznaje za wykroczenie zachowanie podróżnego, który pomimo nieuiszczenia dwukrotnie nałożonej na niego kary pieniężnej określonej w taryfie, po raz trzeci w ciągu roku bez zamiaru uiszczenia należności wyludza przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji.

Art. 121 § 2 k.w. uznaje za wykroczenie zachowanie podróżnego, który bez zamiaru uiszczenia należności wyludza przejazd środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie.

Opisane wykroczenia nie dotyczą jednak problemu opisanego w treści oświadczenia, bowiem przy zaistnieniu czynu zabronionego określonego w art. 121 § 1 k.w. nie będzie zachodziła potrzeba ujęcia sprawcy, wynikająca z niemożności ustalenia jego tożsamości, gdyż dane podróżnego będą przewoźnikowi znane, skoro uprzednio na osobę tę nakładano karę pieniężną określoną w taryfie. W przypadku zaś czynu określonego w art. 121 § 2 k.w., odnosi się on jedynie do środków lokomocji należących do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie, a więc nie ma on zastosowania do sytuacji, o której mowa w art. 33a *Prawa przewoźowego*.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, iż określone w art. 33a ust. 4 pkt 2 *Prawa przewoźowego* prawo przewoźnika lub osoby przez niego upoważnionej do zwrócenia się do funkcjonariusza Policji i innych organów porządkowych, które mają uprawnienia do ustalania tożsamości osób, o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia tożsamości podróżnego, nie jest wsparte normatywnie w kierunku umożliwienia jego realizacji, co skutkuje tym, iż w praktyce w wielu wypadkach nie może być realizowane.

Powyzszą uwagę należy również odnieść do możliwości realizacji przez organy wskazane w art. 33a ust. 4 pkt 2 *Prawa przewoźowego*, obowiązku pomocy przewoźnikowi lub osobie przez niego upoważnionej, w zakresie określonym w tym przepisie.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż zasadne jest podjęcie działań zmierzających do zmiany obecnego stanu prawnego, poprzez przygotowanie odpowiednich rozwiązań legislacyjnych.

Jak trafnie podniósł w powołanym wyżej wyroku Naczelny Sąd Administracyjny, art. 41 ust. 1 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* zapewnia każdemu

nietykalność i wolność osobistą, a przekroczenie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie.

Wydaje się więc zasadne rozważenie dodania do art. 33a *Prawa przewoźowego*, przepisu zobowiązującego podróżnego, wobec którego podjęto działania określone w ust. 4 pkt 2 tego artykułu, do pozostania w dyspozycji przewoźnika lub osoby przez niego upoważnionej do czasu przybycia funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, które mają uprawnienia do ustalania tożsamości osób w celu podjęcie czynności zmierzających do ustalenia tożsamości podróżnego.

W następstwie wprowadzenia takiego obowiązku niezbędne będzie jego usankcjonowanie poprzez umieszczenie w *Kodeksie wykroczeń* w *Rozdziale VIII*, grupującym wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, czynu zabronionego, którego znamiona określające czynność sprawczą należy sprowadzić do niezastosowania się przez podróżnego do tego obowiązku.

Wprowadzenie proponowanych unormowań pozwoliłoby przewoźnikowi lub osobie przez niego upoważnionej, zgodnie z treścią art. 45 § 2 *Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, na ujęcie sprawcy proponowanego wykroczenia, w wypadku podjęcia próby samowolnego oddalenia się z miejsca zdarzenia.

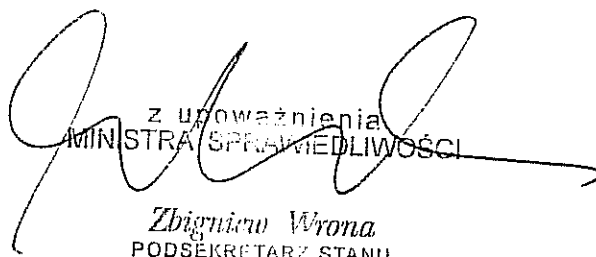
Jak wynika z treści § 6 ust. 1 uchwały Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) założenia projektów ustaw opracowują członkowie Rady Ministrów, każdy w zakresie swojej właściwości.

Zgodnie z treścią § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. *w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury* (Dz.U. Nr 216, poz. 1594), minister ten kieruje działem administracji rządowej „transport”, który na podstawie art. 27 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 4 września 1997 r. *o działach administracji rządowej* (Dz.U. z 2007 r. nr 65, poz. 437, z późn. zm.) obejmuje sprawy przewozu osób i rzeczy środkami transportu samochodowego, kolejowego, lotniczego oraz żeglugi śródlądowej.

Z uwagi na powyższe, przedmiotowe postulaty legislacyjne zostaną przekazane Ministrowi Infrastruktury, w celu analizy omawianego problemu i ewentualnego zainicjowania prac legislacyjnych.

W przypadku zainicjowania takich prac Minister Sprawiedliwości deklaruje aktywny udział w wypracowaniu optymalnej formuły proponowanych przepisów.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wrona
PODSÉKRETARZ STANU